

Nr 939

Av herrar Larsson i Borrby och Norrby, om åtgärder för att bekämpa störningar genom buller.

(Lika lydande med motion nr 500 i Första kammaren)

Man har länge känt till att kraftigt buller orsakar inte bara direkta hörsel-skador utan, och kanske framför allt, irritation och psykiska störningar. Man kan därför med rätta säga att buller är en kraftigt pådrivande stressfaktor. Särskilt allvarligt är att även en bullernivå, som i allmänhet inte uppfattas som omedelbart störande, ändå genom sin varaktighet påverkar människans. Så till exempel kan sömnens »kvalitet» försämrans när buller förekommer, liksom effektiviteten i arbetet omedelbart kan minska. I kampen mot buller måste således inte bara sådana bullerkällor som kan medföra skador på hörseln elimineras, utan även buller av betydligt lägre intensitet och varaktighet motarbetas.

De senaste åren har intresset för bullerfrågor ökat och ett antal undersökningar gjorts om dessa. Dels har man försökt kartlägga vid vilka nivåer buller medför irritation och skador, dels har man undersökt hur man skall minska de störande ljud som från olika håll tränger på. I en rapport från Byggeforskningen nr 7 1965 behandlas frågan om »Bullerproblem vid trafikleder», och statens institut för byggeforskning har i informationsblad presenterat resultat från olika undersökningar om lägenhetsbuller i bostadsområden i Stockholm. I de senare kom man bland annat fram till att av alla bostads- och områdesegenskaper som värderats gavs ljudisoleringen det lägsta betyget i samtliga områden. Tyvärr synes inte ljudisoleringen i nybyggda hus i särskilt hög grad ha förbättrats fastän man varit medveten om var de känsliga punkterna finns.

Särskilt i stadsplaneringen har bullerfrågorna alltför litet uppmärksamats. Trafikleder har tillåtits komma för nära bostadsområden, och inne i bostäderna har gatubullret blivit en källa till irritationer. Utifrån kommande buller måste bekämpas redan i planeringen av bebyggelsen. Genom sänkta vägbanor i känsliga områden kan en del av obehagen elimineras. I övrigt måste tillgripas ökade avstånd mellan gator och trafikleder å ena sidan och bostäder å den andra. Både bostäderna och trafiklederna kommer att finnas kvar under många år, och kortsiktiga ekonomiska eller andra motiv får inte styra utvecklingen så, att bullrande trafik och bostäder läggs för nära varandra.

Bullerstörningar på byggnadsplatser är särskilt besvärliga. I en estrad-diskussion i oktober 1967, anordnad av Föreningen för teknik och miljö över ämnet »Buller från gatu- och byggnadsarbeten», framkom att det finns stora möjligheter att vidtaga bullerbekämpande åtgärder vid alla slag av byggmaskiner men att myndigheterna har mycket små möjligheter att styra bullret med gällande lagstiftning och att hygieniska normvärden saknas.

Ett stort antal människor har på grund av buller fått nedsatt hörsel eller andra sjukdomar. Man betraktar det alltmer ökande bullret på olika arbetsplatser som en stor hälsofara. Trivseln och arbetsförmågan förbättras om arbetsmiljön blir bullerfri. Arbetsmedicinska institutet har, som påpekats i propositionen vid institutets tillkomst, stora uppgifter att lösa på sina specialområden yrkesmedicin och yrkeshygien. Resurserna både medicinskt och tekniskt för förebyggande av buller bör kraftigt ökas, och forskningsresultat och erfarenheter måste föras ut på arbetsplatserna. Vid projekteringar måste redan i planeringen finnas bullerexpertis som kan lämna upplysningar om hur byggande av arbetslokaler och uppsättande av maskiner bör ske för att buller skall förebyggas. Redan vid tillverkningen av olika maskiner måste bullerexpertis kopplas in. Vi vill uttrycka vår förhoppning att man från arbetsmedicinska institutet och arbetarskyddsstyrelsen snabbt kommer med förslag till förbättringar på arbetsmiljöns område vad speciellt bullret beträffar.

Ett växande hot mot människor över hela världen är det buller som överljudsflyget för med sig. Det är inte bara direkta skrämsel- och hörselskador på människor som kan bli följden av jetflygplanens superbangar, utan också stor skadegörelse på bebyggelse, tekniska anläggningar och naturföremål, vilket dessutom kan resultera i direkta fysiska skador på människor och djur. För att kunna lösa de nya allvarliga problemen på flygbullrets område som håller på att uppstå krävs internationellt samarbete på högsta nivå. Inom Skandinavien bör frågorna om överljudplanen tas upp till ingående diskussion. För att kunna agera på det internationella och det nationella området måste regeringen ha tillgång till information och expertis.

Bullerfrågorna kommer in i flera olika myndigheters verksamhetsområden. Exempel på sådana organ är statens planverk, arbetarskyddsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, arbetsmedicinska institutet, Folkhälsan och på det kommunala området byggnadsnämnderna och hälsovårdsnämnderna. Kännetecknande för bullerfrågornas handläggning är den brist på samordning som föreligger mellan olika organ. Det saknas en egen central administrativ enhet som leder och övervakar forskningen och tar initiativ. Det nyligen bildade naturvårdsverket kom i sin slututformning att sakna ett eget organ för bullerfrågor, vilket måste anses vara anmärkningsvärt mot bakgrund av de stora sociala olägenheter som de tilltagande bullerstörningarna för med sig. Statens naturvårdsverk bör ta sig an bullerfrågorna och leda och samordna olika aktiviteter.

Bland de åtgärder som omedelbart bör vidtagas är att få en enhetlig nomenklatur på bullerområdet och kartlägga de vanligaste bullerkällorna i den mån de inte redan är kända. Av största vikt är att det utarbetas gränsvärden för de högsta bullerstörningar som bör tillåtas i olika sammanhang. Som framgår i immissionssakkunnigas betänkande »Luftförorening, buller och andra immissioner», SOU 1966:65, bör föroreningsproblemen inklusive buller så långt som möjligt angripas redan vid källan. Denna princip måste kraftigt understrykas. Immissionssakkunniga framhåller även behovet av normer och gränsvärden och vill att dessa får formen av rekommendationer från den nya centrala miljöförvaltningsmyndigheten.

I förslaget till immissionslag tar emellertid de sakkunniga endast hänsyn till störningar från fast egendom, och det gäller dessutom endast varaktig störning. Dessa begrepp är enligt vår mening alltför snäva. Genom att skaffa medicinskt underlag som grund för normsättning av högsta gränsvärden som vi önskar få till stånd bör man noggrannare kunna definiera vad som skall tolereras, oavsett källans beskaffenhet som lös eller fast egendom eller varaktigheten av störningen. I en ny lag bör därför dessa begränsningar ej förekomma. Alla störningar som kan medföra fysiska eller psykiska skador måste hejdas oavsett uppkomst.

1964 års naturresursutredning har nyligen framlagt betänkningarna SOU 1967: 43 och 44 om miljöförvaltningsforskning, vilka är av intresse för frågorna som behandlas i denna motion. I denna utredning har bullret ej tagits upp, beroende på att Kungl. Maj:t ej gav sådana direktiv. Denna avgränsning av uppdraget var olycklig, då bullerforskningen, i och med att annan forskning på miljöförvaltningsområdet snabbt väntas föras in i en ny organisation, därmed kan komma att försummas. Bullerforskningen måste få lika möjligheter som annan miljöförvaltningsforskning, och en samordning förefaller logisk i den organisation som föreslagits av naturresursutredningen.

Det finns inget enkelt svar på frågan om hur starkt buller får vara ur medicinsk synpunkt. Flera faktorer spelar in, exempelvis styrka, frekvens, varaktighet och tidpunkt. Därför krävs betydande utredningsarbeten inte minst ute på fältet. För att eliminera den eftersläpning som tenderar att uppstå beträffande bullerforskningen föreslår vi att en arbetsgrupp tillsättes som snabbt utreder frågan så att förslag kan lämnas jämväl på detta område.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för att bekämpa bullerstörningarna i samhället, varvid särskilt bör beaktas

a) att i en ny organisation för miljöförvaltningsforskningen bullerfrågorna blir beaktade på liknande sätt som andra föroreningar,

b) att en egen administrativ enhet inrättas i statens naturvårdsverk för den centrala handläggningen av bullerfrågorna,

c) att en ny lagstiftning mot buller ej begränsas till endast fast egendom och varaktig störning utan innefattar alla källor som kan medföra fysiska eller psykiska skador,

d) att särskilt vikten av att det utarbetas gränsvärden för de högsta bullerstörningar, som bör tillåtas, betonas,

e) att i övrigt beaktas vad som anförts i motionen särskilt beträffande buller på arbetsplatser, från kommunikationer och från luftfarten.

Stockholm den 26 januari 1968

Einar Larsson (cp)

i Borrby

Sören Norrby (fp)